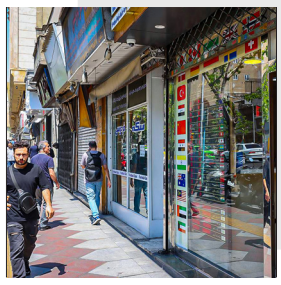
تازه‌های اقتصاد

دوشنبه ۲۳ شهریور ۱۴۰۵
۲ ربیع الثانی ۱۴۴۸
۱۴ سپتامبر ۲۰۲۶
۴ صفحه
شماره ۱۲۰

رصد سفته بازی دلار از مسیر شبکه بانکی

صفحه ۲

همتی راهبرد ایران را در همکاری با بانکهای مرکزی کشورهای اسلامی را ترسیم کرد

ثبات پولی در داخل؛ گشایش بانکی در منطقه

عبدالناصر همتی، رئیس‌کل بانک مرکزی، در اجلاس رؤسای کل بانک‌های مرکزی کشورهای اسلامی در استانبول، راهبرد بانک مرکزی ایران برای تقویت ثبات پولی، مدیریت تورم و گسترش همکاری‌های بانکی با کشورهای اسلامی را تشریح کرد؛ راهبردی که در کنار تأکید بر انضباط پولی و مدیریت انتظارات، بر ایجاد مسیرهای مالی مستقیم و تسهیل روابط بانکی و تجاری با کشورهای منطقه متمرکز است..

او در این اجلاس با تشریح سیاست‌های بانک مرکزی در مواجهه با تکانه‌های خارجی، ناترازی‌های داخلی و انتظارات تورمی، تأکید کرد که بانک مرکزی نمی‌تواند در برابر نحوه انتقال شوک‌های خارجی به اقتصاد داخلی منفعل باشد و مسئولیت خود را حفظ ثبات پولی و مالی در شرایط عدم قطعیت می‌داند.

انضباط پولی؛ سپر دفاعی بانک مرکزی

رئیس‌کل بانک مرکزی، انضباط پولی را نخستین خط دفاعی در مدیریت نوسانات دانست و بر مهار موتورهای تورمزا، ادامه محدودیت‌های کمی بر رشد ترازنامه بانک‌ها و جلوگیری از پولی‌سازی کسری بودجه دولت تأکید کرد. به گفته وی، شوک‌های خارجی ممکن است محرک تورم باشند، اما فقدان انضباط پولی می‌تواند آثار این شوک‌ها را پایدار کرده و مهار تورم را دشوارتر کند.

به گفته او، نرخ بهره سیاستی همچنان به عنوان قطب‌نمای موضع پولی بانک مرکزی مورد تأکید قرار گرفته، اما این ابزار قرار است در کنار مدیریت نقدینگی، کنترل ترازنامه بانک‌ها و هدایت اعتبارات به سمت بخش‌های مولد و اشتغال‌آفرین به کار گرفته شود. این رویکرد حاکی از آن است که سیاست‌گذار پولی به دنبال استفاده همزمان از مجموعه ابزارهای خود است تا ضمن کنترل فشارهای تورمی، جریان تأمین مالی بخش‌های مولد اقتصاد نیز حفظ شود.

مدیریت شوک ارزی با تخصیص بهینه

همتی همچنین تخصیص هدفمند ارز را یکی دیگر از برنامه‌های بانک مرکزی برای مدیریت نوسانات عنوان و تاکید کرد: اولویت‌بندی ارزی برای کالاهای اساسی با هدف دفاع از یک نرخ اسمی مشخص انجام نمی‌شود، بلکه هدف آن جلوگیری از شوک‌های ناگهانی و کاهش انتقال نوسانات نرخ ارز به قیمت کالاهای اساسی و معیشت خانوارهاست.

این نگاه، سیاست ارزی را در چارچوبی فراتر از تثبیت یک نرخ خاص قرار می‌دهد؛ به این معنا که تمرکز بانک مرکزی بر مدیریت شدت و سرعت انتقال شوک‌های ارزی به اقتصاد و جلوگیری از تبدیل نوسانات مقطعی به بی‌ثباتی گسترده‌تر است.

پایان سکوت سیاستی

یکی از محورهای متفاوت سخنان همتی، بازتعریف نقش ارتباطات بانک مرکزی در شرایط بحران و عدم قطعیت بود. وی تأکید کرد که «سکوت سیاستی گزینه‌ای خنثی نیست» و تأخیر در اطلاع‌رسانی شفاف می‌تواند فضای لازم را برای شکل‌گیری شایعات و روایت‌های رقیب ایجاد کند. بر همین اساس، جلوگیری از خلأ اطلاعاتی به عنوان نخستین الزام راهبرد ارتباطی جدید بانک مرکزی مطرح شده است.

رئیس‌کل بانک مرکزی همچنین بر ارتباط چندلایه با ذی‌نفعان تأکید کرد؛ به گونه‌ای که بازارهای مالی اطلاعات فنی و دقیق دریافت کنند، فعالان اقتصادی از پیش‌بینی‌پذیری بیشتری برخوردار شوند و خانوارها نیز پیام‌های ساده و معتبر درباره تورم و قدرت خرید دریافت کنند.

مهار تورم با ریل‌گذاری هدفمند

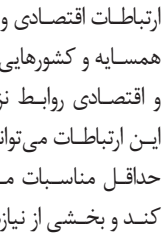
همتی تصریح کرد: سیاست پولی به تنهایی قادر به لنگرسازی انتظارات نیست و تصمیمات مالی، سیاست‌های تجاری، قیمت‌گذاری‌های دستوری و تحولات ساختاری مستقیماً بر تورم و نرخ ارز اثر می‌گذارند.

به اعتقاد رئیس‌کل بانک مرکزی، حتی شفاف‌ترین ارتباطات بانک مرکزی نیز در صورت ارسال پیام‌های متناقض از سوی سایر ارکان اقتصادی، با کاهش اثرگذاری مواجه خواهد شد و آنچه می‌تواند ثبات را پایدار کند، هماهنگی و انسجام در مجموعه سیاست‌های کلان کشور است.این نگاه را می‌توان یکی از مهم‌ترین نشانه‌های حرکت سیاست‌گذاری پولی به سمت رویکردی جامع‌تر دانست؛ رویکردی که تورم را صرفاً مسئله بانک مرکزی نمی‌داند و بر ضرورت هم‌جهتی سیاست‌های پولی، مالی، تجاری و ارزی تأکید دارد.

ادامه خبر در صفحه ۲

یادداشت

ظرفیت بانک‌های مرکزی کشورهای اسلامی در برابر تحریم

عباس خندان
کارشناس اقتصادی

سفر رئیس‌کل بانک مرکزی به ترکیه و شرکت در اجلاس رؤسای کل بانک‌های مرکزی کشورهای اسلامی را می‌توان حلقه‌ای از تلاش‌ها برای توسعه تجارت، تقویت همکاری‌های مالی و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد در برابر تحریم‌ها دانست. در شرایطی که محدودیت‌های بانکی و مالی، بخشی از مسیرهای متعارف مبادلات اقتصادی ایران با سایر کشورها را با دشواری مواجه کرده است، تقویت ارتباط با کشورهای همسایه و کشورهای اسلامی می‌تواند به حفظ جریان تجارت و تأمین نیازهای مالی اقتصاد کمک کند.

اگر تحریم‌ها وجود نداشت و مراودات مالی و بانکی در شکل مرسوم و متعارف خود انجام می‌شد، طبیعتاً بسیاری از تنگناهای مالی فعلی برای کشور ایجاد نمی‌شد. با این حال، در شرایط موجود نمی‌توان اقتصاد را منتظر بازگشت کامل روابط متعارف گذاشت و لازم است برای استمرار فعالیت‌های اقتصادی، از ظرفیت‌های موجود و راهکارهای جایگزین استفاده شود.

یکی از مسیرهای مهم در این زمینه، توسعه ارتباطات اقتصادی و مالی با کشورهای اسلامی، همسایه و کشورهایی است که به لحاظ سیاسی و اقتصادی روابط نزدیک‌تری با ایران دارند. این ارتباطات می‌تواند دست‌کم امکان حفظ حداقل مناسبات مورد نیاز اقتصاد را فراهم کند و بخشی از نیازهای تجاری و مالی کشور را پوشش دهد. به‌ویژه در شرایطی که نقل‌وانتقال منابع مالی با محدودیت مواجه است، ایجاد مسیرهای مستقیم‌تر میان بانک‌ها و استفاده از ظرفیت‌های کشورهای منطقه می‌تواند در کاهش بخشی از این فشارها مؤثر باشد.

در این چارچوب، توسعه همکاری‌های مالی با کشورهای اسلامی، عضو بریکس و سایر شرکای اقتصادی ایران نیز می‌تواند بخشی از یک راهبرد گسترده‌تر برای کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد در برابر محدودیت‌های خارجی باشد. پیشنهاد ایجاد یک کریدور مالی مستقل میان کشورهای عضو بریکس را نیز می‌توان در همین چارچوب ارزیابی کرد. چنین سازوکاری در صورت ایجاد زیرساخت‌های لازم می‌تواند بخشی از وابستگی مبادلات به مسیرهای مالی تحت تأثیر تحریم‌ها را کاهش دهد.

حضور رئیس‌کل بانک مرکزی در اجلاس رؤسای کل بانک‌های مرکزی کشورهای اسلامی و دیدار با مقام‌های پولی این کشورها را می‌توان در چارچوب تلاش برای استفاده از ظرفیت‌های جدید مالی و تجاری ارزیابی کرد.توسعه این روابط می‌تواند به حفظ مناسبات اقتصادی، تسهیل تجارت و کاهش آثار تحریم‌های مالی کمک کند.

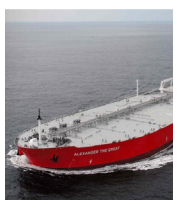
۳

بریکس در برابر آمریکا؛ نظم اقتصاد دنیا تغییر می‌کند

۴

ایران جای خالی گاز روسیه در ارمنستان را پر می‌کند

۳

کدام کشورهای اروپایی بیشترین حجم نفت را وارد می‌کنند؟

گشتی در اخبار

قول کالابرگی رئیس‌جمهور به مردم

مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور درباره برخی از برنامه‌های حمایتی دولت بیان کرد: رقم کالابرگ قطعاً افزایش خواهد یافت و حتماً در حوزه بهداشت و درمان بازنشستگان و معیشت، تصمیمات سازنده‌ای اتخاذ خواهد شد، از همین رو اکنون در حال تقویت روابط با سایر کشورهای همسایه هستیم.
پزشکیان اظهار کرد: اگر دست به دست یکدیگر بدهیم، می‌توانیم به مسائل و دغدغه‌های شما رسیدگی کنیم و از هیچ کوششی برای کاهش سطح نیاز و مطالبات شما دریغ نخواهیم کرد. اگرچه آمریکا راه‌های دریایی را بسته است، اما از راه زمینی سطح تعامل ما با سایر کشورهای دوست و همسایه بیشتر شده است.

ثبت روزانه ۳۰۰ هزار حمله سایبری داخلی

بهزاد اکبری، مدیرعامل شرکت ارتباطات زیرساخت درباره حملات سایبری اظهار کرد: حملات دی‌داس (حمله توزیع شده محروم‌سازی از خدمت) از خارج از کشور را به طور مرتب شناسایی و با آن مقابله می‌کنیم و هیچ آسیبی به ارتباطات ما وارد نکرده است؛ حتی دو هفته پیش یک حمله بزرگ سایبری به ارتباطات کشور شد که با آن مقابله و دفع شد.
به گفته اکبری، رخدادهای حملات سایبری به شبکه اینترنت کشور هم از خارج انجام می‌شود هم از داخل، به طور متوسط روزانه ۱۵۰ تا ۱۸۰ هزار رخداد امنیتی خارج به داخل و روزانه بین ۲۵۰ تا ۳۰۰ هزار حمله داخل به داخل داریم و حتی در ایام جنگ هم این حملات سایبری کاهش نیافت بنابراین چنین حجمی از حملات سایبری نشان‌دهنده آلودگی شبکه است.

افزایش قیمت مسکن

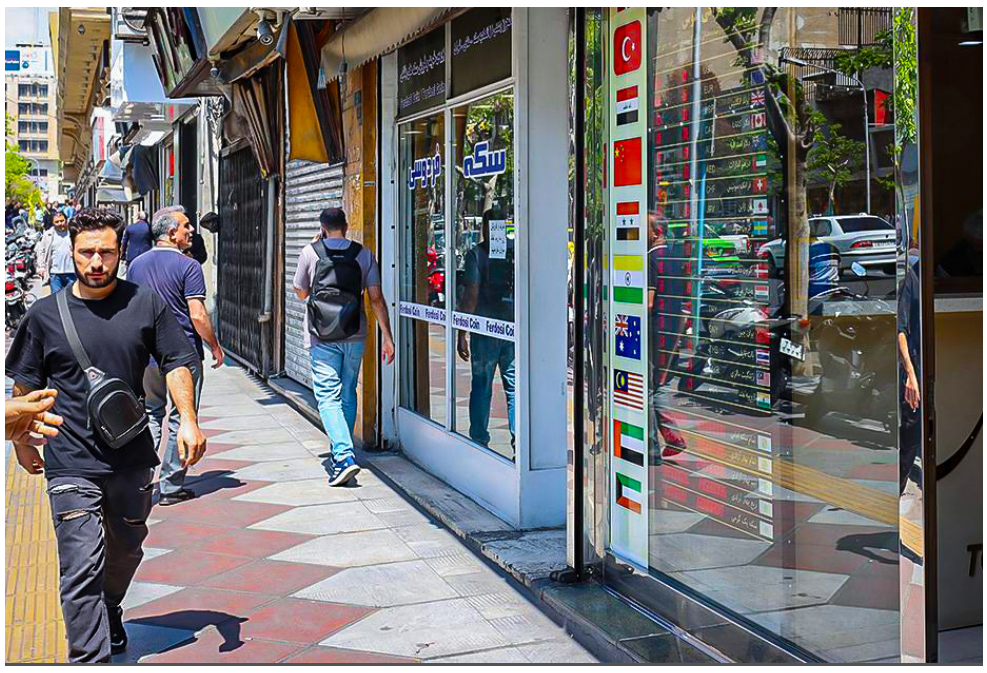
حبیب‌اله طاهرخانی معاون مسکن و ساختمان وزیر راه و شهرسازی اظهار کرد: به دلیل شوک‌های بزرگی که در بخش نهاده‌های ساختمانی ایجاد شد، بسیاری از اقلام، افزایش قیمت قابل توجهی را تجربه کردند، به‌گونه‌ای که به‌طور متوسط بیش از ۱۰۰ درصد افزایش قیمت نهاده‌های ساختمانی اتفاق افتاد.
به گفته طاهرخانی، این افزایش قیمت زمینه‌ساز اتفاقات بعدی، به‌خصوص رشد قیمت مسکن، شد. البته بخشی از این افزایش قیمت‌ها تعدیل شد، اما به هر حال این بخش تحت تاثیر این رخداد قرار گرفت.

اصناف؛ بدون یک ریال خسارت جنگ

قاسم نوده‌فراهانی رئیس اتاق اصناف ایران اظهار کرد: در زمینه پرداخت خسارت واحدهای آسیب دیده از جنگ اقداماتی انجام شده و همه دستگاه‌ها، ارگان‌ها و نهادها از ما آمار و ارقام خواستند که ما نیز اطلاعات را از استان‌ها دریافت کردیم و هر میزان گزارشی که به ما ارائه شد، در اختیار مراجع مربوط قرار دادیم، اما تا این لحظه حتی یک ریال هم واریز نشده است.
وی افزود: اینکه چرا پولی واریز نشده است، دیگر از من نپرسید؛ مگر پول در اختیار من بوده است؟ اگر پول دست من بود، الان آن را پرداخت کرده بودم.

مهار جریان‌های ریالی مشکوک چگونه به سیاست ارزی کمک می‌کند

رصد سفته بازی دلار از مسیر شبکه بانکی

سیاست ارزی کشور با مدیریت همزمان بخش عرضه و مهار جریان‌های ریالی مشکوک، می‌تواند نوسانات میان‌مدت و بلندمدت بازار را به حداقل برساند.

به گزارش خبرنگار تازه‌های اقتصاد؛ بازار ارز فقط جایی نیست که دلار خریدوفروش می‌شود. پیش از آنکه یک تقاضای بزرگ وارد بازار ارز یا طلا شود، معمولاً ریالی جابه‌جا شده، حسابی شارژ شده و منابعی از یک یا چند حساب بانکی عبور کرده است. کنترل جریان پولی که تقاضای غیرشفاف ارز را تغذیه می‌کند، حلقه‌ای کمتر دیده‌شده از سیاست ارزی را شکل می‌دهد.
بانک مرکزی در یک ماه گذشته پرونده ۲۷۱ نفر با مجموع حدود ۳۰۰ هزار میلیارد تومان تراکنش مشکوک را برای پیگیری قانونی به مراجع قضایی ارجاع داده است. این رقم بزرگ را البته باید دقیق خواند. ۳۰۰ همت به معنای ۳۰۰ همت پولشویی اثبات‌شده یا خرید ارز نیست؛ بلکه ارزش تراکنش‌هایی است که مشکوک تشخیص داده شده و بررسی نهایی آنها بر عهده مراجع ذی‌صلاح است. همین تفکیک برای جلوگیری از قضاوت زودهنگام ضروری است.

از مشتری تا شعبه

دامنه برخوردها فقط به صاحبان حساب محدود نمانده است. بانک مرکزی علاوه بر برخورد با ۱۰ مؤسسه اعتباری، برای ۱۱ رئیس شعبه نیز به‌دلیل انجام‌نشدن تکالیف قانونی و فراهم‌شدن زمینه سوءاستفاده برخی اشخاص در بازار ارز و طلا دستور اقدام انضباطی صادر کرده است.
برخوردهای اخیر این پیام روشن را دارد که بانک در زنجیره نقل‌وانتقال پول صرفاً یک واسطه بی‌طرف نیست. شناخت مشتری، بررسی تناسب عملیات با فعالیت اقتصادی و اجرای تکالیف مبارزه با پولشویی، بخشی از مسئولیت شبکه بانکی است؛ به‌ویژه هنگامی که پای ارقام کلان و بازارهای حساسی مانند ارز و طلا در میان باشد.

سمت دیگر بازار ارز

اهمیت این موضوع زمانی بیشتر روشن می‌شود که سیاست‌های اخیر بانک مرکزی در سمت عرضه و تقاضا کنار هم قرار گیرد. بانک مرکزی طی هفته‌های اخیر برای افزایش دسترسی رسمی به ارز، ۵۰۰ میلیون دلار اسکناس در اختیار شبکه بانکی قرار داده و رئیس‌کل بانک مرکزی نیز اعلام کرده در صورت لزوم ظرفیت مداخله تا دو میلیارد دلار وجود دارد و این مداخلات، «به‌موقع» خواهد بود. از ابتدای سال نیز بیش از ۱۸ میلیارد دلار برای کالاهای اساسی، دارو، نهاده‌ها و مواد اولیه تولید تأمین شده است.
اما عبدالناصر همتی هم‌زمان بر نکته دیگری تأکید کرده است. به گفته او، وقتی نیاز تجاری کشور با کمبود جدی ارز مواجه نیست، بخشی از فشار بازار را باید در تقاضای احتیاطی، سفته‌بازانه و تقاضای خروج سرمایه جست‌وجو کرد؛ تقاضاهایی که برخلاف واردات واقعی، به انتظارات و فضای روانی حساس‌ترند. از این زاویه، سیاست ارزی دو جبهه دارد. در یک سو باید ارز مورد نیاز تجارت و تولید از مسیر رسمی تأمین شود و در مواقع لازم بازارساز با افزایش عرضه، مانع تشدید نوسان شود. در سوی دیگر، باید مراقب بود منابع ریالی کلان و غیرشفاف به سوخت تقاضای سازمان‌یافته و غیرتجاری در بازار ارز تبدیل نشود.

کنترل ریال؛ مکمل مدیریت دلار

فرض کنیم بازارساز عرضه ارز را افزایش دهد، اما در همان زمان شبکه‌ای بتواند منابع ریالی بسیار بزرگ را از حساب‌های متعدد تجمیع و وارد بازار کند. در این وضعیت بخشی از افزایش عرضه ممکن است به‌جای پاسخ‌دادن به نیاز واقعی تجارت، صرف جذب تقاضایی شود که منشأ آن نه واردات، بلکه سفته‌بازی، حفظ ارزش دارایی یا خروج سرمایه است.
از همین رو، برخورد با جریان‌های مشکوک بانکی می‌تواند اثر سیاست‌های سمت عرضه را تقویت کند. هدف این رویکرد جلوگیری از تقاضای عادی مردم یا فعالیت مشروع اقتصادی نیست؛ بلکه تفکیک تقاضای واقعی و شفاف از منابعی است که با الگوهای غیرعادی و در مقیاس بزرگ وارد بازارهای حساس می‌شوند.
این تفکیک با جهت دیگری از سیاست بانک مرکزی نیز همخوان است. رئیس‌کل بانک مرکزی گفته برای کاهش انتقال تقاضای احتیاطی به بازار نقدی ارز، ابزارهای رسمی پوشش ریسک و حفظ ارزش دارایی نیز توسعه خواهد یافت. به بیان دیگر، سیاست‌گذار تلاش می‌کند از یک طرف برای نیاز تجاری ارز تأمین کند، از طرف دیگر برای تقاضای حفظ ارزش، مسیر رسمی ایجاد کند و در کنار آن با جریان‌های مشکوک و اخلال‌گر برخورد شود.

ثبات پولی در داخل؛ گشایش بانکی در منطقه

ادامه از صفحه یک

همتی در تشریح برنامه های بانک مرکزی برای کنترل تورم و مقابله با اقدامات دشمن در این حوزه افزود: نخستین خط دفاعی ما، انضباط پولی است. ما محدودیت‌های مقداری بر رشد ترازنامه بانک‌ها اعمال می‌کنیم و می‌کوشیم تا حد ممکن از تأمین مالی کسری بودجه دولت از طریق منابع پولی جلوگیری کنیم. شوک‌های خارجی می‌توانند محرک تورم باشند، اما فقدان انضباط پولی می‌تواند این تورم را پایدار و مهار آن را دشوار سازد.
همتی تاکید کرد: اولویت دیگر بانک مرکزی، مدیریت شوک‌های تراز پرداخت‌هاست. این بانک در چارچوب کنترل‌های ارزی خود، میان گروه‌های مختلف کالاهای وارداتی در تخصیص ارز تمایز قائل می‌شود و اولویت را به کالاهای اساسی می دهد تا از تأثیر منفی آن بر تورم ادراک‌شده خانوارها جلوگیری کند.
رئیس کل بانک مرکزی با اشاره به اینکه هدف بانک مرکزی تثبیت یا دفاع از نرخ ارزی خاص برای واردات نیست؛ تصریح کرد: هدف این بانک، جلوگیری از نوسانات ناگهانی و بی‌نظم نرخ ارز و عدم انتقال اثر آن به قیمت کالاهای اساسی است.
رئیس هیات عالی بانک مرکزی افزود: زمانی که بخش قابل توجهی از عدم قطعیت از خارج از حوزه پولی سرچشمه می‌گیرد، سیاست پولی نمی‌تواند انتظارات را به صورت جداگانه مهار کند. سیاست مالی، تصمیمات قیمت‌گذاری مدیریت‌شده، سیاست تجاری و تحولات ژئوپلیتیکی همگی می‌توانند مستقیماً بر تورم، نرخ ارز و اعتماد عمومی تأثیر بگذارند. وظیفه بانک مرکزی حذف عدم قطعیت نیست، بلکه تلاش برای حفظ ثبات در مواجهه با عدم قطعیت است. بانک مرکزی تمام تلاش خود را بکار می گیرد تا از تبدیل عدم قطعیت به بی‌ثباتی پولی، مالی و در نهایت اقتصادی جلوگیری کند.

■ توافق بانکی ایران و تونس

عبدالناصر همتی، و فتحی زهیر النوری روسای کل بانک های مرکزی ایران و تونس بر توسعه همکاری‌های پولی و بانکی، ایجاد مسیرهای مالی مستقیم و رفع موانع روابط کارگزاری میان دو کشور تأکید کرد؛ اقدامی که می‌تواند زمینه را برای تسهیل تجارت و سرمایه‌گذاری مشترک میان ایران و تونس فراهم کند.
در این دیدار، طرفین بر ضرورت تقویت مناسبات اقتصادی و بانکی تهران و تونس و یافتن راهکارهایی برای رفع موانع موجود در مسیر مبادلات مالی تأکید کردند. همتی با اشاره به ظرفیت‌های موجود در روابط تجاری ایران و تونس، ایجاد کانال‌های مالی مستقیم و تسهیل روابط کارگزاری بانکی را از پیش‌نیازهای توسعه مبادلات تجاری و سرمایه‌گذاری مشترک دانست. رئیس‌کل بانک مرکزی همچنین با تشریح تجربیات ایران در مدیریت چالش‌های ارزی و توسعه زیرساخت‌های پرداخت بومی، آمادگی بانک مرکزی برای انتقال تجربیات فنی و تخصصی ایران در حوزه‌هایی همچون بانکداری دیجیتال و نظارت بانکی به طرف تونسی را اعلام کرد. فتحی زهیر النوری ، رئیس کل بانک مرکزی تونس نیز با استقبال از پیشنهادهای مطرح‌شده، بر اهمیت تقویت همگرایی کشورهای اسلامی در حوزه‌های پولی و مالی تأکید کرد و این دیدار را فرصتی برای آغاز مرحله‌ای تازه در همکاری‌های بانکی ایران و تونس دانست.

بلومبرگ تحلیل کرد:

بریکس در برابر آمریکا؛ نظم اقتصاد دنیا تغییر می‌کند

بریکس صرفاً نامی برای چند اقتصاد نوظهور نیست؛ این مجموعه اکنون ۱۰ عضو دارد و نزدیک به نیمی از جمعیت جهان و حدود یک‌چهارم تولید ناخالص داخلی اسمی جهان را نمایندگی می‌کند. حضور برخی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان انرژی جهان، وزن اقتصادی و ژئوپولیتیکی این گروه را افزایش داده و نگرانی واشنگتن را برانگیخته است.

به گزارش بلومبرگ؛ رهبران بریکس در دهلی‌نو گرد هم آمدند تا درباره آینده همکاری‌های اقتصادی و سیاسی گفت‌وگو کنند؛ نشستی که پرسش مهمی را مطرح می‌کرد: آیا اعضای بریکس می‌توانند وزن جمعیتی و اقتصادی خود را به قدرتی واقعی دصر تجارت، انرژی، سرمایه‌گذاری و نظام مالی جهان تبدیل کنند و بخشی از قواعد اقتصادی تحت رهبری آمریکا را تغییر دهند؟

از یک اصطلاح اقتصادی تا یک باشگاه جهانی

اصطلاح BRIC در سال ۲۰۰۱ توسط یک اقتصاددان وال‌استریت برای توصیف اقتصادهای نوظهور برزیل، روسیه، هند و چین مطرح شد. با پیوستن آفریقای جنوبی در سال ۲۰۱۰، BRICS شکل گرفت و همکاری‌ها از حوزه اقتصادی فراتر رفت. موج جدید توسعه بریکس و پیوستن ایران، مصر، اتیوپی و امارات متحده عربی، این مجموعه را به شبکه‌ای متنوع‌تر با دسترسی گسترده به منابع انرژی، بازارهای مصرف و مسیرهای تجاری مهم تبدیل کرده است.

حضور تولیدکنندگان بزرگ نفت و گاز در کنار اقتصادهای صنعتی و مصرف‌کننده انرژی، ظرفیت چانه‌زنی بریکس را در اقتصاد جهانی افزایش داده است؛ ظرفیتی که در صورت هماهنگی بیشتر می‌تواند به یک اهرم ژئواکونومیک تبدیل شود.

چرا آمریکا بریکس را جدی گرفته است؟

رشد بریکس از نگاه واشنگتن دیگر صرفاً موضوعی دیپلماتیک نیست. دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، کشورهایی را که با آنچه او «سیاست‌های ضدآمریکایی» بریکس می‌خوانند همسو شوند، به اعمال تعرفه‌های اضافی تهدید کرده است. این موضع منفی نشان می‌دهد آمریکا گسترش بریکس را بخشی از رقابت بر سر نفوذ اقتصادی و سیاسی جهانی می‌داند.

نگرانی اصلی واشنگتن تنها افزایش تعداد اعضا نیست؛ بلکه احتمال شکل‌گیری شبکه‌ای از تجارت، پرداخت، سرمایه‌گذاری و انرژی است که وابستگی اعضا به سازوکارهای مالی تحت سلطه غرب را کاهش دهد.

دلار؛ میدان اصلی رقابت

دلار همچنان ستون اصلی تجارت و نظام مالی جهان است، اما اعضای بریکس در سال‌های اخیر به دنبال افزایش استفاده از ارزهای ملی در مبادلات بوده‌اند. چین و روسیه سهم دلار در تجارت دوجانبه را کاهش داده‌اند و کشورهایی مانند هند و امارات نیز سازوکارهای تسویه با ارزهای ملی را توسعه داده‌اند.

هدف بریکس لزوماً حذف فوری دلار نیست؛ بلکه ایجاد گزینه‌های جایگزین و کاهش وابستگی به آن است. در صورت گسترش این روند، بخشی از قدرت مالی آمریکا در بلندمدت می‌تواند تحت تأثیر قرار گیرد.

بریکس؛ قدرتی بزرگ اما هنوز ناهمگون

بریکس با وجود ظرفیت‌های گسترده، هنوز یک بلوک اقتصادی یکپارچه نیست. چین و هند رقبای جدی یکدیگرند، منافع روسیه و چین در همه حوزه‌ها یکسان نیست و کشورهای خلیج فارس در کنار همکاری با چین و روسیه، روابط اقتصادی و امنیتی مهمی با آمریکا دارند. حتی درباره دلارزدایی نیز اجماع کاملی وجود ندارد.

با این حال، یک واقعیت تغییر کرده است؛ بریکس دیگر گروه کوچکی از اقتصادهای نوظهور نیست. نزدیک به نیمی از جمعیت جهان در کشورهای عضو آن زندگی می‌کنند و بخش قابل توجهی از تولید، انرژی و تجارت جهانی در اختیار این مجموعه است.

برای آمریکا، این روند می‌تواند به معنای شکل‌گیری گزینه‌هایی در برابر نظم اقتصادی موجود باشد؛ و برای ایران، فرصتی مهم برای تبدیل عضویت در بریکس به صادرات، سرمایه‌گذاری، قراردادهای انرژی، پروژه‌های زیرساختی و کاهش هزینه مبادلات مالی.

رقابت بر سر شکل اقتصاد آینده جهان آغاز شده است؛ بریکس در حال بزرگ‌ترشدن است و ایران اکنون در یکی از مهم‌ترین قطب‌های این تحول قرار دارد.

■ ایران؛ قطعه‌ای مهم در معادله بریکس

برای ایران، عضویت در بریکس اهمیت ویژه‌ای دارد. تهران هم از ذخایر قابل توجه انرژی برخوردار است و هم موقعیتی جغرافیایی دارد که می‌تواند آن را به مسیر ارتباطی میان خلیج فارس، آسیای مرکزی، قفقاز، روسیه و بازارهای جهانی تبدیل کند. بریکس می‌تواند برای ایران مسیرهایی برای توسعه تجارت، استفاده از ارزهای ملی، جذب سرمایه‌گذاری در انرژی و زیرساخت و تقویت جایگاه کشور در کریدورهای ترانزیتی ایجاد کند. با این حال، عضویت به‌تنهایی تحریم‌ها را خنثی نمی‌کند. ایران باید تولید، صادرات، زیرساخت‌های بانکی و لجستیکی خود را تقویت کند تا این ظرفیت سیاسی به دستاورد اقتصادی تبدیل شود.

کدام کشورهای اروپایی بیشترین حجم نفت را وارد می کنند؟

با توجه به افزایش اهمیت امنیت انرژی و نوسانات بازار جهانی نفت، میزان وابستگی کشورهای اروپایی به واردات نفت بیش از گذشته مورد توجه قرار گرفته است. بررسی آمار واردات نشان می‌دهد این وابستگی در سراسر اروپا یکسان نیست و برخی کشورها سهم بسیار بزرگ‌تری در ورود نفت به این قاره دارند؛ در این میان، هلند با فاصله قابل‌توجهی در صدر بزرگ‌ترین واردکنندگان نفت اروپا قرار گرفته است.

از نظر حجم واردات، هلند با فاصله زیادی بیشترین میزان نفت را در میان کشورهای اروپایی وارد می‌کند.

بر اساس جدیدترین آمار کامل یورواستات مربوط به سال ۲۰۲۴، هلند ۱۳۸.۳ میلیون تن نفت و محصولات نفتی وارد کرده است.

پس از هلند، آلمان با ۱۱۷.۸ میلیون تن، اسپانیا با ۸۵.۸ میلیون تن، فرانسه با ۸۲.۴ میلیون تن، ایتالیا با ۷۳.۳ میلیون تن و بلژیک با ۵۶.۷ میلیون تن قرار دارند. با این حال، این ارقام به توضیح بیشتری نیاز دارند.

روتردام یکی از بزرگ‌ترین مراکز انرژی جهان است. بخش قابل‌توجهی از نفت خامی که وارد بنادر هلند می‌شود، در این کشور پالایش یا سپس به سایر کشورهای اروپایی منتقل می‌شود.

هلند از مجموع ۱۳۸.۳ میلیون تن نفت و محصولات نفتی واردشده، ۱۰۱.۱ میلیون تن را دوباره صادر کرده است. بلژیک نیز بیش از نیمی از واردات خود را مجدداً صادر کرده است.

بنابراین، آلمان واردکننده بزرگ واقعی نفت در اروپا محسوب می‌شود؛ چراکه اقتصاد صنعتی، شبکه حمل‌ونقل و بخش پالایشی بزرگی دارد. اسپانیا، فرانسه و ایتالیا نیز برای تأمین مصرف داخلی و فعالیت پالایشگاه‌های بزرگ خود، حجم قابل‌توجهی نفت وارد می‌کنند.

داده‌های یورواستات نشان می‌دهد آلمان در سال ۲۰۲۴، ۲۰.۱ درصد از مصرف نهایی نفت و محصولات نفتی اتحادیه اروپا را به خود اختصاص داده است. فرانسه با ۱۵.۳ درصد در رتبه بعدی قرار داشت و سهم ایتالیا و اسپانیا نیز هر کدام ۱۱.۱ درصد بود.

این چهار اقتصاد در مجموع نزدیک به ۵۸ درصد از کل مصرف اتحادیه اروپا را به خود اختصاص دادند.

کوتاه از جهان

کاهش وام‌دهی بانک‌های چین

وام‌های جدید بانک‌های چین در ماه اگوست دوباره مثبت شد، اما پس از ثبت رکورد کاهش در ماه ژوئیه، بسیار کمتر از پیش‌بینی تحلیلگران بود؛ زیرا ضعف تقاضای خانوارها و شرکت‌ها همچنان بر رشد اعتبارات بانکی فشار وارد می‌کند.

بانک‌های چین در ماه گذشته ۶۰ میلیارد یوان، معادل ۸.۹۵ میلیارد دلار، وام جدید پرداخت کردند؛ در حالی که در ماه ژوئیه حجم خالص وام‌دهی با ۳۴۰ میلیارد یوان کاهش روبه‌رو شده بود. این ارقام براساس محاسبات رویترز و داده‌های منتشرشده روز دوشنبه از سوی بانک مرکزی چین (PBOC) به دست آمده است.

تحلیلگران در نظرسنجی رویترز انتظار داشتند وام‌های جدید در ماه اوت به حدود ۴۰۰ میلیارد یوان برسد؛ بنابراین رقم واقعی به‌طور قابل‌توجهی پایین‌تر از پیش‌بینی‌ها بوده است.

ماجرا از این قرار است که مشکل، فقط کمبود وام‌دهی بانک‌ها نیست؛ مردم و شرکت‌ها تمایل کافی به وام‌گرفتن ندارند. رشد مانده وام‌های یوانی هم به ۴.۹٪ رسیده که پایین‌ترین نرخ ثبت‌شده است. این نشانه مهمی از ادامه ضعف تقاضای داخلی در اقتصاد چین است.

بورس اروپا ریخت

سهام اروپا امروز (دوشنبه ۱۴ سپتامبر) کاهش یافت؛ سهام شرکت‌های فناوری پس از آن افت کرد که مدیران شرکت‌های بزرگ هوش مصنوعی خواستار کندتر شدن روند توسعه این فناوری شدند. همزمان، جهش دوباره قیمت نفت نیز تمایل سرمایه‌گذاران به پذیرش ریسک را کاهش داد.

شاخص STOXX ۶۰۰ اروپا در معاملات پرنوسان ۰.۳ درصد کاهش یافت و به ۶۳۷.۵ واحد رسید. بیشتر بورس‌های بزرگ منطقه نیز در محدوده منفی معامله شدند.

سهام شرکت‌های فناوری از ضعیف‌ترین بخش‌های بازار بود و حدود ۲ درصد افت کرد؛ روندی مشابه کاهش سهام فناوری در بازارهای آسیایی و آمریکا.

داریو آمودی، مدیرعامل آنتروپیک ، روز شنبه از شرکت‌های فعال در حوزه هوش مصنوعی خواست به دلیل نگرانی از سوءاستفاده احتمالی از این فناوری، سرعت افزایش قابلیت‌های مدل‌های هوش مصنوعی را کاهش دهند.

این اظهارات فشار شدیدی بر سهام شرکت‌های نیمه‌رسانا وارد کرد به طوریکه شرکت فرانسوی Soitec با سقوط ۱۲.۶ درصدی، بیشترین افت را در شاخص تجربه کرد.

نفت ۳ درصد جهش کرد

قیمت نفت روز دوشنبه به روند صعودی خود ادامه داد و بیش از ۳ درصد افزایش یافت؛ حملات تازه به زیرساخت‌های انرژی عربستان سعودی و همچنین حمله به کشتی‌ها در خاورمیانه، نگرانی‌ها درباره اختلال در عرضه نفت را تشدید کرده است.

قراردادهای آتی نفت برنت ۳ دلار و ۴۳ سنت، معادل ۳.۳ درصد افزایش یافت و به ۱۰۸ دلار و ۴ سنت در هر بشکه رسید.

قراردادهای آتی نفت وست‌تگزاس آمریکا نیز ۳ دلار و ۴۹ سنت، معادل ۳.۵ درصد رشد کرد و به ۱۰۳ دلار و ۵۴ سنت در هر بشکه رسید.

ایران جای خالی گاز روسیه در ارمنستان را پر می‌کند

شرکت «گازپروم ارمنستان» اعلام کرد که انتقال گاز طبیعی روسیه به ارمنستان از ۱۵ تا ۲۵ سپتامبر به‌طور موقت متوقف خواهد شد؛ اقدامی که به گفته این شرکت، ناشی از اجرای عملیات برنامه‌ریزی‌شده پیشگیرانه و تعمیرات در خط لوله انتقال گاز قفقاز شمالی-ماوراءقفقاز در خاک روسیه است.

به گزارش منابع روسی، این توقف ۱۰ روزه در چارچوب برنامه تعمیر و نگهداری تأسیسات انتقال گاز انجام می‌شود و قرار نیست به معنای کاهش پایدار یا تغییر در روند صادرات گاز روسیه به ارمنستان باشد. گازپروم ارمنستان نیز تأکید کرده است که این وقفه موقت، خللی در تأمین گاز مصرف‌کنندگان این کشور ایجاد نخواهد کرد.

استفاده از ذخایر داخلی و گاز ایران

گازپروم ارمنستان اعلام کرده است که در طول دوره تعمیرات، گاز مورد نیاز مصرف‌کنندگان بدون محدودیت تأمین خواهد شد. برای جبران توقف موقت واردات از روسیه، ایروان از ذخایر داخلی گاز و همچنین حجم‌های اضافی گاز طبیعی وارداتی از ایران استفاده خواهد کرد.

به این ترتیب، ایران بار دیگر به‌عنوان یکی از منابع مهم تأمین انرژی ارمنستان در شرایط اختلال یا محدودیت در مسیر واردات گاز روسیه مطرح شده است. همکاری گازی تهران و ایروان طی سال‌های گذشته نیز بر پایه سازوکار مبادله گاز و برق شکل گرفته و ایران از مسیر زیرساخت‌های موجود، امکان تأمین بخشی از نیاز انرژی ارمنستان را فراهم کرده است.

توقف گاز روسیه با افزایش اختلافات اقتصادی

توقف موقت انتقال گاز روسیه به ارمنستان در شرایطی رخ می‌دهد که روابط اقتصادی و سیاسی میان دو کشور طی ماه‌های اخیر با چالش‌هایی همراه بوده است. ایروان از یک سو تلاش کرده روابط خود با اتحادیه اروپا را گسترش دهد و از سوی دیگر همچنان به همکاری‌های اقتصادی و انرژی با مسکو وابسته است.

در همین چارچوب، ۸ سپتامبر دولت ارمنستان موضوع محدودیت‌های اعمال‌شده از سوی روسیه بر واردات کالاهای ارمنی را در چارچوب اتحادیه اقتصادی اوراسیا مطرح کرد.

«تیگران گاسپاریان»، معاون وزیر اقتصاد ارمنستان، با اشاره به اهمیت این موضوع گفت که نه‌تنها روابط دوجانبه با روسیه اهمیت دارد، بلکه فرصت‌ها و سازوکارهای همکاری در چارچوب اتحادیه اقتصادی اوراسیا نیز برای ارمنستان حائز اهمیت است.

کلید روابط تهران، ایروان و مسکو

توقف موقت انتقال گاز روسیه، هرچند طبق اعلام گازپروم ارمنستان صرفا به دلیل تعمیرات فنی انجام می‌شود، بار دیگر اهمیت تنوع‌بخشی به منابع انرژی ارمنستان را برجسته کرده است. وابستگی قابل توجه ارمنستان به گاز روسیه باعث شده است که هرگونه اختلال در مسیر انتقال، توجه ویژه‌ای به ظرفیت‌های جایگزین، به‌ویژه همکاری انرژی با ایران، ایجاد کند.

از سوی دیگر، تحولات اخیر نشان می‌دهد که ارمنستان در تلاش است ضمن حفظ مناسبات اقتصادی و انرژی خود با روسیه، دامنه روابطش با اروپا و همسایگان منطقه‌ای را نیز افزایش دهد. در چنین شرایطی، ایران می‌تواند در تأمین بخشی از نیازهای انرژی ارمنستان و تقویت مسیرهای ارتباطی و اقتصادی این کشور، نقش مهم‌تری ایفا کند.

با این حال، مقام‌های ارمنستان تأکید کرده‌اند که توقف انتقال گاز روسیه در فاصله ۱۵ تا ۲۵ سپتامبر اقدامی موقت و ناشی از عملیات تعمیر و نگهداری است و در طول این مدت، تأمین گاز مصرف‌کنندگان بدون محدودیت ادامه خواهد داشت. استفاده از ذخایر داخلی و افزایش دریافت گاز از ایران نیز قرار است نیاز ارمنستان را در دوره تعمیرات پوشش دهد.

■ شفافیت آمار تجارت در شرایط جنگی

در این میان، استفاده از گاز ایران برای جبران بخشی از کمبود احتمالی گاز روسیه، نشان‌دهنده اهمیت راهبردی روابط انرژی تهران و ایروان است. ارمنستان از طریق مرزهای جنوبی خود به زیرساخت‌های انرژی ایران دسترسی دارد و همکاری دو کشور در حوزه گاز و برق طی سال‌های گذشته یکی از محورهای مهم روابط اقتصادی آنها بوده است.

عدد خبر

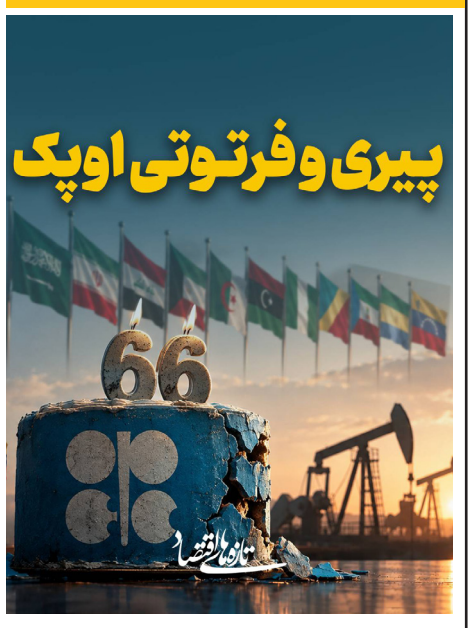
۱/۱ میلیون

براساس گزارش‌های آماری مدیریت نظارت بر بورس‌های سازمان بورس و اوراق بهادار از معاملات بازار سهام، در هفته گذشته تعداد سهام‌داران فعال در بازار اعم از حقیقی و حقوقی (بدون احتساب کدهای دارای معامله در عرضه‌های اولیه) یک میلیون و ۱۳۳ هزار و ۵۷۳ نفر بود که به تفکیک یک میلیون و ۱۳۱ هزار و ۶۳ نفر شامل سهام‌داران حقیقی و ۲ هزار و ۵۱۰ نفر مربوط به حقوقی‌ها می‌شود.

۱۵۳۵ نفر

غلامحسین محسنی‌اژه‌ای، رئیس قوه قضائیه درباره شرکت‌های دولتی و وابسته به دولت اظهار کرد: طبق گزارش سازمان بازرسی، بالغ بر هزار و ۵۳۵ عضو هیئت مدیره شرکت‌های دولتی و وابسته به دولت شناسایی شده‌اند که عضویت آنها مغایر با قانون است، تعدادی از آنها با ورود سازمان بازرسی استعفا دادند؛ برای ۳۵۹ نفر از آنها نیز که به قانون تمکین نکردند، پرونده کیفری تشکیل شد.

ویدئو

اخبار بانک ها

تغییرالگوی کسب و کار بانک ملی ایران

محسن سیفی مدیرعامل بانک ملی ایران گفت: مسیر آینده بانک بر سه محور اصلی تحول در حوزه «سرمایه انسانی»، «توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات» و «اصلاح مدل کسب و کار» استوار است. وی با بیان اینکه هدف‌گذاری بانک، اجرای مرحله نخست این برنامه‌ها تا پایان سال است، افزود: برای رسیدن به این هدف باید مجموعه بانک با نگاه مشترک و همراهی همه بخش‌ها حرکت کند.

مدیرعامل بانک ملی ایران سرمایه انسانی را یکی از مهم‌ترین اولویت‌های بانک دانست و اظهار کرد: در ماه‌های گذشته برای بهبود وضعیت معیشتی کارکنان، در حد توان اقداماتی انجام شده، اما همچنان با شرایط مطلوب فاصله دارد.

وی افزود: تلاش می‌کنیم با برنامه‌ریزی‌های انجام شده و پیگیری برای رفع محدودیت‌های قانونی، بخشی از دغدغه‌های معیشتی همکاران در ستاد و صف را برطرف کنیم.

وقت میدان‌داری شعب بانک مسکن در بازار فرا رسیده است

علی خورسندیان مدیرعامل بانک مسکن، با اشاره به فضای رقابتی حاکم بر شبکه بانکی کشور گفت: در این بازار رقابتی، گسترش سهم بانک مسکن نیازمند تحرک بیشتر در بخش بازاریابی است.

مدیرانِ استان‌ها و روسای شعب باید شخصاً و با پیشگامی در بازاریابی‌های میدانی، به سمت مشتریان بالقوه و فعالان اقتصادی و صنعتی حرکت کنند تا با جذب منابع پایدار، به بهبود و انضباط ترازنامه بانک کمک کنند.

وی با تقدیر از مدیریت‌های شعب استانی که موفق به ارتقای رتبه و ثبت عملکرد مثبت در شاخص‌های پنج‌ماهه شدند، بیان کرد: دستاوردهای کسب‌شده ارزشمند است، اما مهم‌تر از آن، حفظ این موفقیت‌ها و تلاش خستگی‌ناپذیر برای تداوم و استمرار آنهاست. امیدوارم با هم‌افزایی و تکیه بر انگیزه بالای همکاران، در ماه‌های باقی‌مانده از سال جاری نیز شاهد تحقق اهداف پیش‌بینی‌شده باشیم.

رونمایی از طرح زرین‌تأمین بانک رفاه کارگران

طی مراسمی با حضور رئیس‌جمهور، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، سرپرست سازمان تامین اجتماعی، مدیرعامل بانک رفاه کارگران و جمعی از بازنشستگان، طرح ملی «زرین‌تأمین» با حمایت و نقش‌آفرینی راهبردی این بانک رونمایی شد.

رونمایی طرح ملی «زرین‌تأمین» به‌عنوان الگویی نوین برای تأمین مالی سالم، مولد و غیرتورمی با ابتکار و راهبری بانک رفاه و با همکاری سازمان تأمین اجتماعی و شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی (شستا) آغاز شد تا ظرفیت‌های واقعی و مولد بخش طلا را به پشتوانه‌ای برای تأمین مالی پایدار تبدیل کند.

بر اساس این طرح، منابع مالی به‌جای جریان یافتن به سمت فعالیت‌های غیرمولد، به سمت طلای استحصالی حاصل از پروژه‌های موجود و همچنین پروژه‌های آتی صنعت طلا هدایت می‌شود. این رویکرد مبتنی بر پشتوانه‌سازی دارایی‌های واقعی، در راستای خلق ارزش، تقویت تولید و ایجاد پشتوانه‌ای پایدار برای آینده طراحی شده است.